

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Протокол від 30.06.2016 р. № 13
Голова Вченої ради

В. М. Бабаєв

ПРОГРАМА

вступного іспиту зі спеціальності

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ третій (освітньо-науковий)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ доктор філософії

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 19 «Архітектура та будівництво»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 191 «Архітектура та містобудування»

Харків
2016

Питання до вступу в аспірантуру із спеціальності 191 – Архітектура та містобудування

1. Архітектура як середовище життєдіяльності і найважливіша складова матеріальної і духовної культури суспільства і її місце в системі сучасного наукового знання. Фундаментальний і прикладний рівні теорії архітектури.
2. Основні етапи становлення і розвитку теорії архітектури. Сучасний стан і основні тенденції розвитку.
3. Проблема статусу і структуризації теоретичного знання. Філософські основи теорії архітектури, міждисциплінарні зв'язки. Методологічні проблеми сучасної теорії архітектури.
4. Теорія і практика: методологічні та організаційні проблеми. Історія і теорія архітектури: специфіка взаємозв'язків в минулому, сьогодні і майбутньому. Зміна архітектурних епох і стилів, діалектичний ефект заперечення попереднього і проблема наступності.
5. Архітектурна форма і її специфіка. Категорії архітектурної форми. Теорія композиції і її основні складові. Основні засоби гармонізації архітектурної форми, ансамблю, міста.
6. Середовищний підхід в архітектурному проектуванні і розвиток уявлень про архітектурний ансамбль, його специфіку та принципи формування.
7. Основні осередки виникнення найдавніших цивілізацій, архітектури та містобудування. Періодизація всесвітньої історії архітектури. Стадіальний і регіональний аспекти.
8. Найдавніші форми розселення і поселень. Новітні розшифровки структури мегалітичних споруд. Актуальні проблеми включення пам'яток археології в контекст історії світової архітектури. Риси спільності в розвитку найдавніших будівельних структур.
9. Зодчество Єгипту, Дворіччя, Середземномор'я і суміжних країн Азії. Видатні пам'ятки та ансамблі. Розвиток містобудування.
10. Архітектура Античного світу. Стародавня Греція – основні етапи розвитку зодчества. Видатні міста, ансамблі, пам'ятники. Гіподамове планування грецьких міст. Архітектура акрополів, агор, храмів.
11. Древній Рим. Генеральні плани військових таборів і міст. Міські центри, форуми, вулиці, масова забудова. Основні пам'ятники давньоримського зодчества. Архітектурний ордер, його становлення і розвиток.
12. Архітектура античних поселень в Північному Причорномор'ї. Архітектура Стародавньої Америки. Основні культури, міста, храмові ансамблі.
13. Архітектура та містобудування Візантії. Хрестовокупольна система в храмовому зодчестві, її вплив на подальший розвиток культової архітектури.

14. Зодчество країн середньовічної Європи. Романська архітектура. Готика. Архітектура і ансамблі Парижа, Реймса, Кельна, Ам'єна, Лондона, Флоренції, Венеції та інших міст.
15. Архітектура Київської Русі Х-середини XV ст. Основні архітектурні школи і їх вплив на подальший розвиток російської архітектури.
16. Архітектура епохи Відродження. «Ідеальні» міста». Його стиль, поширення в країнах Європи і Америки.
17. Класицизм як міжнародний стиль. Його національні варіанти в Європі і Америці. Архітектурні теорії епохи класицизму. Майстри і їх основні роботи.
18. Архітектура України і Білорусії XV-XVIII ст.
19. Архітектура Закавказзя і Центральної Азії. Регіональні та національні школи, основні етапи їх розвитку. Містобудівна культура. Видатні ансамблі та пам'ятники, народне житло.
20. Зодчество країн Близького, Середнього і Далекого Сходу, Південної та Південно-Східної Азії. Основні школи взаємовпливу. Особливості містобудівної культури, садово-паркового мистецтва та архітектурного формоутворення.
21. Історичні, соціально-економічні та культурні умови і протиріччя розвитку містобудування та архітектури XIX-початку XX ст. Розвиток економіки, промисловості, суспільно-політичної думки і їх вплив на розвиток зодчества. Містобудівні ідеї. Основні типи споруд.
22. Історизм і еkleктизм як метод архітектурної творчості. Різноманітність його проявів в архітектурі різних країн. Національно-романтичні течії. Європейські варіанти стилю «модерн» і його провідні майстри.
23. Витоки сучасної архітектури. Сучасний рух. Де стиль. Експресіонізм в архітектурі. Баухауз і «ВХУТЕМАСа». Розвиток функціоналізму в архітектурі та містобудуванні і реакція на «Нову архітектуру» в 1930-і роки.
24. Програма і протиріччя постмодернізму, деконструктивізму. Новий класицизм, регіоналізм, архітектура хай-тек.
25. Становлення і еволюція принципів реставрації пам'яток архітектури. Видатні теоретики і практики реставраційної справи. «Венеціанська хартія» і сучасні проблеми реставрації пам'яток минулого.
26. Основні принципи пристосування пам'яток архітектури до сучасного використання.
27. Поняття «історичне місто». Проблеми, що виникають при його реконструкції. Основні принципи реконструкції і розвитку історичних міст.
28. Проект зон охорони історичного міста, його склад і зміст. Охоронні зони пам'яток архітектури, історичних ансамблів, заповідні зони міста.

29. Основи формування житла. Житлове середовище і його компоненти. Основні типи житлових будинків і види житлової забудови.
30. Основні фактори, що впливають на проектування житла. Соціально-економічні вимоги до оселі. Демографія населення і структура житлового фонду.
31. Природно-кліматичні умови і інсоляція. Містобудівні фактори. Композиція і естетика житла. Конструктивні системи, будівельні матеріали та методи зведення будівель. Інженерне обладнання житлових будинків.
32. Квартира і її елементи. Склад і розміри приміщень. Функціонально-просторова організація основних приміщень і їх взаємозв'язку.
33. Види функціонального зонування квартир. Гнучке і варіантне планування. Класифікація житлових осередків і особливості функціонально-планувальної організації та композиційного рішення квартир.
34. Інтер'єр житлових будівель, особливості композиції та оздоблення.
35. Садибні будинки і котеджі. Типи, композиція та прийоми забудови. Блоковані будинки, включаючи терасові і атріумні.
36. Мало- і середньоповерхові житлові будинки секційного типу з різною кількістю квартир. Типи квартир і планувальне рішення секцій, прийоми підвищення щільності забудови. Галерейні і коридорні житлові будинки.
37. Багатоповерхові житлові будинки. Містобудівні умови розміщення і вимоги до поверховості. Соціально-демографічні та економічні передумови формування.
38. Інсоляція, провітрювання і шумозахист багатоповерхової житлової забудови. Сходово-ліфтові вузли та протипожежні заходи. Пристрій перших поверхів і розміщення нежитлових приміщень різного призначення.
39. Екологія житлового середовища. Формування індивідуальних природоінтегрованих житлових будівель.
40. Поняття про спеціалізоване житло. Будинки готельного типу та для сімей, що складаються з трьох поколінь.
41. Молодіжні житлові комплекси. Будинки для людей похилого віку та інвалідів. Житло, пристосоване для індивідуальної трудової діяльності.
42. Типи багатоповерхових житлових будинків. Кратка характеристика.
43. Особливості об'ємно-планувального рішення багатоповерхових житлових будівель. Функціональна структура та конструктивна основа багатоповерхових будівель і їх відображення в композиції.
44. Декоративні засоби і прийоми, застосовувані в сучасних багатоповерхових житлових будинках.
45. Роль мансард і пент-хаусів, місце нежитлових приміщень в структурі і композиції будівлі. Композиційні прийоми багатоповерхової житлової забудови.
46. Багатофункціональні житлові комплекси (БФЖК). Еволюція містобудівних концепцій організації житлового середовища. Соціальні та

економічні передумови виникнення і розвитку багатофункціональних житлових комплексів.

47. Соціальні основи формування громадських будівель і їх роль в організації різних функціональних процесів життєдіяльності суспільства.

48. Класифікація громадських будівель і споруд в межах кожної типологічної групи. Принципова композиційна схема громадських будівель різного призначення і прийоми їх функціонально-технологічної організації, засоби художньої характеристики.

49. Природно-кліматичні чинники в архітектурі громадських будівель. Орієнтація, освітлення. Композиційні прийоми об'ємно-просторового рішення різних типологічних груп.

50. Художній образ в архітектурі громадських будівель. Традиції і новаторство, сучасні творчі напрямки в архітектурі (конструктивізм, функціоналізм, раціоналізм, біоніка тощо).

51. Специфіка проектування інтер'єрів (внутрішнього простору) громадських будівель.

52. Принципи застосування монументального і декоративно-прикладного мистецтва.

53. Архітектура громадських будівель в умовах технічного прогресу і методів індустріального будівництва. Основні норми щодо протипожежних, санітарно-гігієнічних і сейсмічних заходах, вентиляції та ін.

54. Основні види і типи конструкцій громадських будівель – каркасні, панельні, збірні, монолітні, змішані та ін.

55. Генеральний план промислового підприємства і містобудівні питання розміщення промислових підприємств в міському середовищі.

56. Виробничі будівлі. Типологічні вимоги.

57. Інтер'єр промислових будівель. Вимоги до проектування виробничих і допоміжних приміщень. Освітлення, колірне рішення інтер'єру і кодова система застосування кольору, огорожувальні конструкції інтер'єрів виробничих будівель.

58. Інженерне забезпечення будівель і споруд. Енергоефективність. Проблеми безпеки будівель: пожежної, сейсмічної, терористичної.

59. Благоустрій території. Екологічні прийоми формування середовища промислових підприємств. Система візуальної інформації на промисловому підприємстві.

60. Пам'ятки промислової архітектури. Проблеми збереження та раціонального використання пам'яток промислової архітектури.

Література:

Нормативні акти:

1. Конституція України (зі змінами) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України «Про архітектурну діяльність» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/687-14>
4. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

Навчальна та наукова :

6. Горбик О. Р. Збірник державних будівельних норм України щодо архітектурного та дизайнерського проектування малоповерхових житлових будинків та їх інтер'єрів: навч.-метод. посіб.-довідник / О. Р. Горбик. К.: Ліра-К, 2011. – 224 с.
7. Гнатченко Є.Ю. Законодавство та архітектурно-проектна справа: конспект лекцій Х.: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2013. – 50 с.
8. Голубятніков В.Т., Лазар П.Д., Голубятнікова Н.В., Савченко К.В. Інвестиції та регіональна проектна діяльність [Текст] : навчальний посібник Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 250 с.: рис., табл. – Бібліогр. в кінці розд.
9. Семенов В.Т. Штомпель Н.Е. Сучасні проблеми містобудування: конспект лекцій Харків, ХНАМГ, 2012. – 50 с.
10. Крылов В.В. Проблемы современной архитектуры и градостроительства: учебное пособие / В. В. Крылов; ТюмГАСУ, Тюмень: Изд-во ТГУ, 2014. – 260 с.
11. Посацький Б.С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування: навч. посібник. – 2-ге вид., доп. Львів, Львівська політехніка 2011.– 368 с.
12. Мокін Б. І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. – Вінниця: ВНТУ, 2014. – 180 с.
13. Колесніков О.В. Основи наукових досліджень [Текст]: навчальний посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
14. Чень Л. Я. Основи наукових досліджень у реставрації пам'яток архітектури: навч. посіб. / Л. Я. Чень Львів: НУ «Львівська політехніка», 2014. – 127 с.

15. Дубинський В.П., Мухортов М.Л. «Теорія та критика сучасної архітектури (кінець ХІХ-ХХ – початок ХХІ сторіч.)»: навч. посібник. – Харк. нац. ун-т міськ. господарства ім. О.М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2013.– 344 с., іл.
16. Мироненко В.П. Архітектурна ергономіка [Текст]: підручник / В. П. Мироненко. – 2-е вид., стереотип. К.: НАУ-друк, 2011. – 240 с.
17. Уткин М.Ф., Шимко В.Т., Пялль Г.Е., Никитина Е.В., Гаврюшкин А.В. Архитектурно-дизайнерское проектирование жилой среды / Авт. коллектив: Архитектура-С, 2010. – 204 стр., ил.
18. Шубович С.О. Фондорко О.Є Панова Л.П, Ю.В.Жмурко, Г.Л.Коптева. Основи і методи архітектурного проектування Харків: ХНАМГ, 2005. – 93 с.
19. Шимко В.Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование. Основы теории. М.: Архитектура-С, 2004. – 296 с.: ил.
20. Кирик Г. В. Новые композиционные материалы: монография / Г.В. Кирик. – К.: Ліра-К, 2015. – 320 с.
21. Кривенко П.В., Пушкарьова К.К., Барановський В.Б. Будівельне матеріалознавство: підручник. – К.: Ліра, 2012. – 624 с.
22. Є.К. Карапузов, В.Х. Соха, Т.Є.Остапченко. Матеріали і технології в сучасному будівництві: підручник. – К.: Вища освіта, 2006. – 495 с.
23. Шимко В.Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование. Основы теории (средовой подход) М.: Изд-во «Архитектура-С», 2009. – 408 с.
24. Тімохін В.О. Основи дизайну архітектурного середовища: підручник. – К.: КНУБА, 2010. – 400 с.
25. Шимко В.Т. Основы дизайна и средовое проектирование: учеб. пособие. / Шимко В. Т. – М.: Издательство “Архитектура-С”, 2005. – 160 с.: ил.
26. Мигаль С. П. Біоніка в дизайні просторово-предметного середовища: підручник/ С. П. Мигаль. – К.: Ліра-К, 2014. – 228 с.
27. Авдолимов Е., Жила В., Жуйкова Л., Кузнецов В., Павлов Н., Саргсян С., Хаванов Н. Инженерные системы зданий и сооружений. Тепло-газоснабжение и вентиляция. Учебник. – Изд-во: «Academia», 2014. – 320 с.
28. Шульга М.О., Деркач І.Л., Алексахін О.О. Інженерне обладнання населених місць. Х.: ХНАМГ, 2007. – 259 с.
29. Деркач І.Л. Міські інженерні мережі.: навч. посібник. Харків, ХНАМГ, 2006. – 97 с.
30. Вотінов М.А. Реновация и гуманизация общественных пространств в городской среде: монография Х.: ХНУГХ им. А.Н. Бекетова, 2015. – 153 с.
31. Крижановська Н.Я, Вотінов М.А. Открытые архитектурные пространства центра Харькова: монография Х.: ХНАГХ, 2010. – 219 с.
32. Крижановська Н.Я., Вотінов М.А. Формирование открытых архитектурных пространств в городской среде: монография. – Б.: Белгород: Изд-во БГТУ, 2012. – 158 с.
33. Герт-Райнер Грубе, Ариберт Кучмар. Путеводитель по архитектурным формам М.: Архитектура-С, 2014. – 216 с.
34. Крижановська Н.Я. Архітектурно-ландшафтні принципи проектування житлових територій: Навч. посібник К.: УМК ВО, 1990. – 124 с.

35. Крижановська Н.Я. Архітектурне проектування ландшафтно-рекреаційних територій для дітей: навч. посібник. К.: ІСДО, 1995. – 92 с.
36. Кодін В.О. Основи реконструкції історичних міст: навчальний посібник. Харків, ХНАМГ, 2009. – 171 с.
37. Даниленко В.Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури: монографія. – Х.:ХДАДМ; Колорит, 2005. – 244 с.: іл.
38. Соловьев Н.К. Всеобщая история интерьера / Н. К. Соловьев [и др.]. М.: Эксмо, 2013. – 784 с.: ил. Словарь терминов: с. 747-775.
39. Шимко В.Т., Уткин М.Ф., Рунге В.Ф. Архитектурно-дизайнерское проектирование интерьера. Проблемы и тенденции. – М.: Архитектура-С, 2011. – 256 с.
40. Грицюк Л.С. Сучасні оздоблювальні матеріали та аксесуари в інтер'єрі: альб.-посіб. до лекц. курсів. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2011. – 76 с.
41. Олійник О.П. Основи дизайну інтер'єру: навч. посіб. – К.: НАУ, 2011. – 228 с. : іл.
42. Грицюк Л.С. Інтер'єр: альбом-посіб. Ч. II / Л. С. Грицюк, О. П. Пекарчук. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2011. – 76 с.
43. Грицюк Л.С. Інтер'єр: альбом-посіб. Ч. I / Л. С. Грицюк, О. П. Пекарчук. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2011. – 108 с.
44. Кринский В.Ф., Ламцов И.В., Туркус М.А. Объемно-пространственная композиция в архитектуре. – М.:Архитектура-С, 2012. – 192 с.
45. Баженов В.А. Інформаційні технології в будівництві: підручник / В. А. Баженов, Е.З. Криксунов. К.: Каравела, 2011. – 488 с.
46. Шаповал Н.Г. Основи архітектурного формоутворення: навчальний посібник К.: Основа, 2008. – 448 с.: іл.
47. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд навч. посіб. / С. М. Лінда. – К.: Ліра-К, 2013. – 644 с.
48. Бармашина Л.М. Теорія архітектури: навч. посібн. – Вид-во нац. авіац. ун-ту, «НАУ-друк» 2010, – 172 с.
49. Проскуряков В. Конструювання та обладнання інтер'єрів: навч. посіб. / В. Проскуряков. – К.: Ліра-К, 2014. – 88 с.
50. Баженова Е.С. Архитектурно-строительные технологии: учебник / Е.С. Баженова, В.А. Высокий, О.Э. Дружинина и др. – М.: Издательский центр «Академия», 2015. – 272 с.
51. Маклакова Т.Г. Архитектура гражданских и промышленных зданий. – М.: Стройиздат, 1981. – 368 с.
52. Шерешевский И.А. Конструирование промышленных зданий и сооружений. – С.-Пт.: Стройиздат, 2008.
53. Петришин Г.П. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси: наукові методи дослідження: навч. посібник. – Львів: Львівська політехніка, 2006. – 212 с.
54. Шкляр С.П. Архітектурна екологія: навч. посібн. – Харків, ХНАМГ, 2013. – 146 с.

55. Гетун Г.В. Основи проектування промислових будівель. – К.: Кондор, 2009. – 210 с.
56. Прибега Л. Охорона та реставрація об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини України: методичний аспект. К.: Мистецтво, 2009. – С. 304.
57. Банистер Флетчер. История архитектуры. – М.: Архитектура-С, 2012. – 768 с.
58. Посацький Б.С. Простір міста і міська культура (на зламі ХХ-ХХІ ст.): монографія. – Львів, Львівська політехніка, 2007. – 268 с.
59. Черкес Б.С. Національна ідентичність в архітектурі міста: монографія. – Львів, Львівська політехніка, 2008. – 268 с.
60. Цайдлер Е. Многофункциональная архитектура. – М.: Стройиздат, 1988. – 150 с.
61. Ежов В. И., Ежов С. В., Ежов Д. В. Архитектура общественных зданий и комплексов. – Киев: ВИСТКА, 2006. – 380 с.: ил.
62. Ежов В.И., Слепцов О.С., Гусева Е.В. Архитектурно-конструктивные системы гражданских зданий (История, предпосылки развития, поиск, перспектива): учебн. пособие для студентов арх. Вузов. – К.: Артэк, 1998. – 331 с.
63. Петер Нойферт, Людвиг Нефф. Проектирование и строительство. Дом, квартира, сад. – М.: Архитектура-С, 2014. – 264 с.
64. Крижановская Н.Я., Смирнова О.В. Природоинтегрированные индивидуальные жилые дома повышенной комфортности: монография. – Белгород: из-во БГТУ им. Г.В. Шухова., 2012. – 246 с.
65. Гнесь І.П. та ін. Однородинний житловий будинок: навч. посіб. – Львів: Вид-во нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2007. – 112 с.
66. Шимко В.Т., Гаврилина А.А. Типологические основы проектирования архитектурной среды. – Москва: Архитектура-С, 2004. – 100 с.
67. Всеобщая история архитектуры в 12 томах / Государственный комитет по гражданскому строительству и архитектуре при Госстрое СССР, Научно-исследовательский институт теории, истории и перспективных проблем советской архитектуры. — Ленинград ; Москва : Издательство литературы по строительству, 1966—1977.